

Sociale veiligheid in de gemeente Roosendaal

Vuistregels

„Wat is sociale veilig ontwerp en beheer? Maatregelen op alle schaalniveaus die de fysieke gebouwd en de sociale omgeving zodanig beïnvloeden dat de mogelijkheden voor criminaliteit en overlast worden beperkt en de veiligheidsbeleving wordt vergroot.“

Bij ontwerp en beheer rekening houden met de sociale veiligheid voor gebruikers komt in praktijk neer op het hanteren van een aantal regels die op diverse schaalniveaus kunnen worden ingezet: wijk, straat, blok, perceel/terrein/tuin, woning/gebouw en binnenruimte.

Zichtbaarheid (zien en gezien worden)

- Aandacht voor overzichtelijkheid, zichtlijnen en verlichting
- Vergroten van aanwezigheid van mensen
- Toezicht (formeel door politie of bewakers, quasiformeel door toezichthouders of stadswachters, semi-formeel door concierges en conducteurs en informeel door omwonenden en passanten)
- Zien en gezien worden maar ook... 'horen en gehoord worden' en 'kennen en gekend worden'
- **Eenduidigheid (wie is eigenaar en dus verantwoordelijk?)**
- Duidelijkheid scheppen over status (privé, semi-openbaar, openbaar)
- Duidelijkheid scheppen over functie van gebied (verkeer, verblijf)
- Duidelijkheid scheppen over wie beheerder (verantwoordelijke) is
- Duidelijke routing met oriëntatiemogelijkheden, informatie en bewegwijzering

Toegankelijkheid (en bereikbaarheid)

- Goed toegankelijk voor gewenste doelgroep en bedoeld gebruik
- Ontoegankelijk maken voor ongewenst bezoek en ongewenst gebruik
- Goede bereikbaarheid voor hulpdiensten en goede vluchtwegen
- **Aantrekkelijkheid (aantrekkelijk in vorm en functie en goed imago)**
- Esthetische kwaliteit (vorm, schaal, kleur, geur)
- Aantrekkelijk functieaanbod (afgestemd op gebruikers)
- Goed onderhouden (schoon en heel)
- (niet alleen maar hip)
- (nutteloos waar nodig)
- (betrokkenheid bij de buurt en bij elkaar)

Maatregelen

Om toe te werken naar een (sociaal) veilige wijk, park, complex of woning zullen op alle schaalniveaus, door alle partijen en op alle vakgebieden maatregelen moeten worden genomen: stedenbouw, architectuur, landschapsarchitectuur, interieur en infrastructuur, etc. Bij het maken van een maatregelenlijst 'op maat' zullen per vuistregel (zichtbaarheid), eenduidigheid, toegankelijkheid, aantrekkelijkheid) de nodig gachte maatregelen moeten worden bepaald. Hieronder een (niet-uitputtend) aantal voorbeelden van mogelijke maatregelen:

Zichtbaarheid

- Transparante, goed verlichte en goed in het zicht liggende voorzieningen
- Sociaal beheer, organiseren van het 'kennen en gekend worden'
- In stand houden van zichtbaarheid, zichtlijnen en overzicht
- Sociale ogen vanuit de plint
- Organiseren van toezicht

Toegankelijkheid

- Geen objecten in op doorgaande vluchtroutes
- In stand houden van de toegankelijkheid door organisatie en onderhoud
- Alternatieve fiets- en looproutes voor op stille uren, voorkomen van schijnveiligheid
- Brede toegangen atstemmen op drukste momenten

Eenduidigheid

- Status van het gebied: een herkenbare, aansprekbare eigenaar en beheerder.
- Begrenzings duidelijke markeren
- Voorkomen van onbestemde of braakliggende gebieden; anders zorgen voor tijdelijke inrichting
- Herkenbare, zichtbare en aansprekbare uitvoerders van het beheer en onderhoud
- Overzichtspunten bij toegangen

Aantrekkelijkheid

- De omgeving of het gebouw voor aantrekkelijk en bruikbaar houden; ook bij veranderende eisen, wensen en daadwerkelijk gebruik.
- Toepassen van kunst in de openbare ruimte
- Grafitti of gevolgen van vandalisme z.s.m. verwijderen
- Openbare ruimte aantrekkelijk voor verschillende gebruikersgroepen, geen monofunctioneel gebruik
- 'Onveilige' functies op 'veilige' plekken en 'veilige' functies op 'onveilige' plekken

Sociale veiligheid?

Gemeente Roosendaal

Zichtbaarheid

Eenduidigheid

Toegankelijkheid

Aantrekkelijkheid

Colofon:

Deze vouwfolder is vervaardigd door de gemeente Roosendaal, afdeling Beleidsrealisatie in samenwerking met DSP-groep.

Neem voor nadere informatie contact op met mevr. J. Mol van de afdeling Beleidsrealisatie j.mol@roosendaal.nl

Roosendaal, juli 2009

Keurmerken, checklists, certificaten, beherende instellingen en vindplaats Intranet

■ Veiligheids Effect Rapportage (VER)	CCV ¹	sharepoint ²
■ Politie Keurmerk Veilig Wonen Best. Bouw (PKVW-BB)	CCV ¹	sharepoint ²
■ Woonkeur	SKW Certificatie BV ³	sharepoint ²
■ Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan	CCV ¹	sharepoint ²
■ KVO-winkelgebieden	CCV ¹	sharepoint ²
■ KVO-bedrijventerreinen	CCV ¹	sharepoint ²

¹ Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV), www.hetccv.nl

² Sharepoint /Home > Beleidsthema's > Openbare orde en Veiligheid > Integrale veiligheid.

³ www.woonkeur.nl

Veiligheidseffectrapportage (VER)

De VER heeft als doel om (grote) bouwprojecten zo veilig mogelijk voor de gebruikers te maken. Of het nu gaat om een treinstation, een Vinex-locatie of een megabioscoop, al deze gebouwen of locaties moeten veilig zijn. De VER richt zich vooral op het samenwerkingsproces tussen de verschillende partners zoals: gemeente, projectontwikkelaars, politie, brandweer en zorg. Al deze partijen streven samen, ieder vanuit zijn eigen invalshoek, een gezamenlijk doel na: veiligheid.

Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW)

Het Politiekeurmerk is een zeer beproefd en succesvol instrument. Binnen het PKVW komen fysieke, externe en sociale veiligheid samen. Daar waar alle partners, zoals woningbouwcorporaties, gemeente, politie en burgers het toepassen, neemt het inbraakrisico sterk af en neemt de veiligheidsbeleving van bewoners sterk toe. In een woning met een Politiekeurmerk Veilig Wonen hebben bewoners 90% minder kans dat er ingebroken wordt. Het hebben van een keurmerk maakt gemeenten aantrekkelijker als woonplaats. Ook andere vormen van criminaliteit, zoals fietsendiefstal en vandalisme in de woonomgeving, nemen af.

Woonkeur

Woonkeur is een certificaat voor nieuwbouwwoningen. Het certificaat kan worden afgegeven voor nieuwbouwwoningen met ruim voldoende woontechnische kwaliteit.

Zo kent een woning met Woonkeur een hoog niveau aan gebruikskwaliteit, inbraak- en sociale veiligheid, valveiligheid, toegankelijkheid en flexibiliteit. Woonkeur (basispakket met pluspakket veiligheid) staat ongeveer gelijk met het PKVW.

Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVU)

Het ontwikkelde instrument meet en waardeert de samenwerking door lokale partijen, die gericht is op het komen tot afspraken en het selecteren en uitvoeren van concrete maatregelen die rechtstreeks betrekking hebben op de veiligheid in uitgaansgebieden. De Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan biedt daarmee een methodiek die aanzet tot een continu proces van verbetering.

Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)

Bedrijventerreinen en winkelgebieden komen voor certificatie in aanmerking als zij een aantal structurele maatregelen op het gebied van veiligheid treffen. Samenwerking tussen verschillende organisaties staat hierbij centraal.

Met maatregelen zoals inbraak-, overval- en brandbeveiliging zorgt het KVO voor een veiliger en prettiger werkomgeving. De bedrijfsschade neemt af en het imago van het winkelcentrum of bedrijventerrein wordt verbeterd. Daar heeft niet alleen de ondernemer, maar ook de gemeente baat bij. Bovendien maakt het KVO de aanpak van criminaliteit en brandveiligheid voor de politie en brandweer een stuk effectiever.

Geschiedenis en literatuur

1961 Jane Jacobs – 'Life and death of great American cities'

1961 Elisabeth Wood – 'Housing design, a social theory'

1971 C. Ray Jeffrey – 'Crime Prevention Through Environmental Design'

1972 Oscar Newman – 'Defensible Space' 1980 Ronald Clarke – 'Designing out Crime'

Ontwikkelingen in Nederland

1983 Bureau Criminaliteitspreventie (thans DSP-groep)

1987 Buiten Gewoon Veilig (vrouwenbeweging)

1990 Van der Voordt en van Wegen – 'Sociaal Veilig Ontwerpen'

2008 Vernieuwd 'Handboek Veilig Ontwerp en Beheer' (redactie Ita Luten)

Toepassing instrumentarium veiligheid

Per project dient nader bepaald te worden wie uitvoert, wie beheert en wie betaalt

Objecttype	Instrumenten	Wanneer?	Wie neemt initiatief?	Wie voert uit?	Wie beheert/borgt?	Wie betaalt?
Nieuwe wijk, complex, school, sport- en zorginstelling, park, plein, station, horeca, bedrijventerrein, winkelcentrum, etc.	VER (quicksan)	Schets- of VO-fase	Gemeente, Projectontwikkelaar			
Nieuwe wijk of complex	PKVW-Nieuwbouw	VO-fase	Gemeente, Corporatie, Projectontwikkelaar			
Nieuwe woning	PKVW Nieuwbouw / Woonkeur	VO-fase	Gemeente, Corporatie, Projectontwikkelaar			
Nieuwe School	'Veilig vormgeven van nieuwbouw' uit 'Plan van aanpak vandalisme-schade scholen', gemeente Roosendaal	VO-fase	Gemeente, onderwijs			
Bestaande school	Stappenplan en checklist uit 'Aanpak vandalisme en inbraak in het onderwijs', gemeente Roosendaal	Altijd	Gemeente, onderwijs			
Bestaande wijk	PKVW - Certificaat Veilige Omgeving	Altijd of voorafgaand aan renovatie of verbouwing	Gemeente, Corporatie			
Bestaand complex	PKVW - Certificaat Veilig Complex	Altijd of voorafgaand aan renovatie of verbouwing	Gemeente, Corporatie			
Bestaande woning	PKVW - Certificaat Veilige Woning	Altijd of voorafgaand aan renovatie of verbouwing	Bewoner, Aannemer, Verzekering			
Bestaand winkelcentrum	KVO-winkelgebieden	Altijd	Gemeente, Gezamenlijke bedrijven			
Bestaand bedrijventerrein	KVO-bedrijventerreinen	Altijd	Gemeente, Gezamenlijke bedrijven			
Bestaande horeca en uitgaansgebied	Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan	Altijd	Gemeente, Gezamenlijke bedrijven			